

Jedovaté rostliny

Seznam rostlin:

- bolehlav plamatý
- vlčí bob mnoholistý
- tis červený
- pryskyřník prudký
- rulík zlomocný
- blín černý
- durman obecný
- náprstník červený
- vraní oko čtyřlisté
- hasivka orličí

Jedovaté rostliny

Bolehlav plamatý

Jedovaté rostliny

Bolehlav plamatý

Systematické zařazení:

Třída: vyšší dvouděložné

Čeleď: miříkovité

Popis rostliny: Bolehlav plamatý je jedovatá rostlina, která má typický zápach po myšíně (1). Rostlina kromě nestálých alkaloidů a silic obsahuje mimořádně jedovatý alkaloid koniin (2). Tento alkaloid má dvojí vliv na organismu. Nejprve dráždí GIT a dále ovlivňuje acetylcholinové receptory na nervosvalové ploténce (1).

Jedná se o dvouletou, až 2 m vysokou bylinu s lodyhou modravě ožíněnou, naspodu hnědočerveně skvrnitou. Má šedavě zelené listy, 2 – 3krát zpeřené v podlouhlé peřenoklané úkrojky. Bílé květy jsou sestaveny ve složených okolících s vyvinutými obaly i obalíčky. Drobné plody jsou vejčitě okrouhlé, podélně vlnovitě žebnaté dvojnažky (2).

Jedovaté rostliny

Vlčí bob mnoholistý

Jedovaté rostliny

Jedovaté rostliny

Jedovaté rostliny

Vlčí bob mnoholistý

Systematické zařazení:

Třída: vyšší dvouděložné

Čeleď: bobovité

Popis rostliny: Vlčí bob mnoholistý je také známý jako lupina mnoholistá (3). „Divoké“ lupiny, především jejich semena, jsou jedovaté a otravy pasoucích se užitkových zvířat nejsou výjimečné. Byly však vyšlechtěny formy, které jed netvoří, které se používají jako krmivo (4).

Vlčí bob mnoholistý má silnou lodyhu. Listy jsou dlouze řapíkaté, dlanitě zpeřené s 10 až 15 lístky přibližně dlouhými 15 cm. Květy jsou uspořádané v hustém koncovém hroznu. Jednotlivé květy jsou dlouhé až 1,5 cm, většinou modré, zahradní formy také růžové nebo bílé. Plodem je šedivě chlupatý lusk, který v době zralosti puká a vystřeluje semena (4).

Jedovaté rostliny

Tis červený

Jedovaté rostliny

Jedovaté rostliny

Tis červený

Systematické zařazení:

Třída: jehličnany

Čeleď: tisovité

Popis rostliny: Tis červený je prudce jedovatý ve všech částech, kromě míšku. Obsahuje jedovatý alkaloid taxin. Tento alkaloid porušuje homeostázu Na^+ , K^+ , Ca^+ v srdečním svalu, která může v konečném důsledku vést až k zástavě srdce v diastole (1).

Tis červený je rozkladitě větvený keř nebo strom, až 20 m vysoký. Hnědočervená, ve stáří šedohnědá borka se odlupuje v nevelkých plátcích. Ploché jehlice jsou tmavozelené, na rubu šedozelené, vyrůstají ve spirále, ale na bočních větévkách se rozprostírají do stran. Zralé semeno je ve spodní části obaleno typickým červeným masitým míškem (2).

Jedovaté rostliny

Pryskyřník prudký

Jedovaté rostliny

Jedovaté rostliny

Pryskyřník prudký

Systematické zařazení:

Třída: vyšší dvouděložné

Čeleď: pryskyřníkovité

Popis rostliny: Pryskyřník prudký je před dobyt看em na louce chráněn svojí palčivě ostrou chutí. V čerstvém stavu je tato rostlina jedovatá, po vysušení jsou však i ve větších množstvích neškodné. Toto je jeden z důvodů proč se plochy s vysokým výskytem pryskyřníku nevyužívají na pastvu, ale spíše jako louky na sušení sena (3).

Pryskyřník prudký je vysoká vzpřímená bylina s hladkým nebo jemně ochlupenými stonky. Stonky nesoucí květy se zdvihají vysoko nad olistění. Spodní listy jsou silně členěné do 3 až 7 laloků. Okraje mají ozubené, chlupaté nebo příležitostně značené černě a bez řapíků. Nápadné žluté květy mají v průměru asi 2 cm a skládají se z 5 kulatých lesklých korunních plátku. Kališní lístky jsou nahloučený pod květem a neobracejí se dolů. Plody jsou kulaté, s krátkými, zahnutými zobáčky (5).

Jedovaté rostliny

Rulík zlomocný

Jedovaté rostliny

Jedovaté rostliny

Jedovaté rostliny

Jedovaté rostliny

Rulík zlomocný

Systematické zařazení:

Třída: vyšší dvouděložné

Čeleď: lilkovité

Popis rostliny: Rulík zlomocný je rostlina ve všech částech jedovatá. Obsahuje totiž hlavně jedovatou látku hyoscyamin a jeho izomer atropin. Lehká otrava se projevuje suchem v ústech, tachykardií a mydriázou. Pozření většího množství vyvolává halucinace, záchvaty zuřivosti, ochrnutí dýchacích svalů až smrt (3).

Lodyha rulíku zlomocného je bohatě větvená, chlupatá. Listy jsou krátce řapíkaté, vejčité, zašpičatělé, až 15 cm dlouhé. Stopkaté květy jsou umístěny jednotlivě v paždí horních listů, mají tmavě červenou až hnědofialovou, uvnitř zelenou barvu. Kalich má 5 špičatých cípů. (4). Plodem je bobule připomínající třesně. Chutnají prý sladce, ale jsou smrtelně jedovaté (6). Ty mají zpočátku zelenou barvu, v době zralosti jsou leskle černé, o průměru až 1,5 cm (4).

Jedovaté rostliny

Blín černý

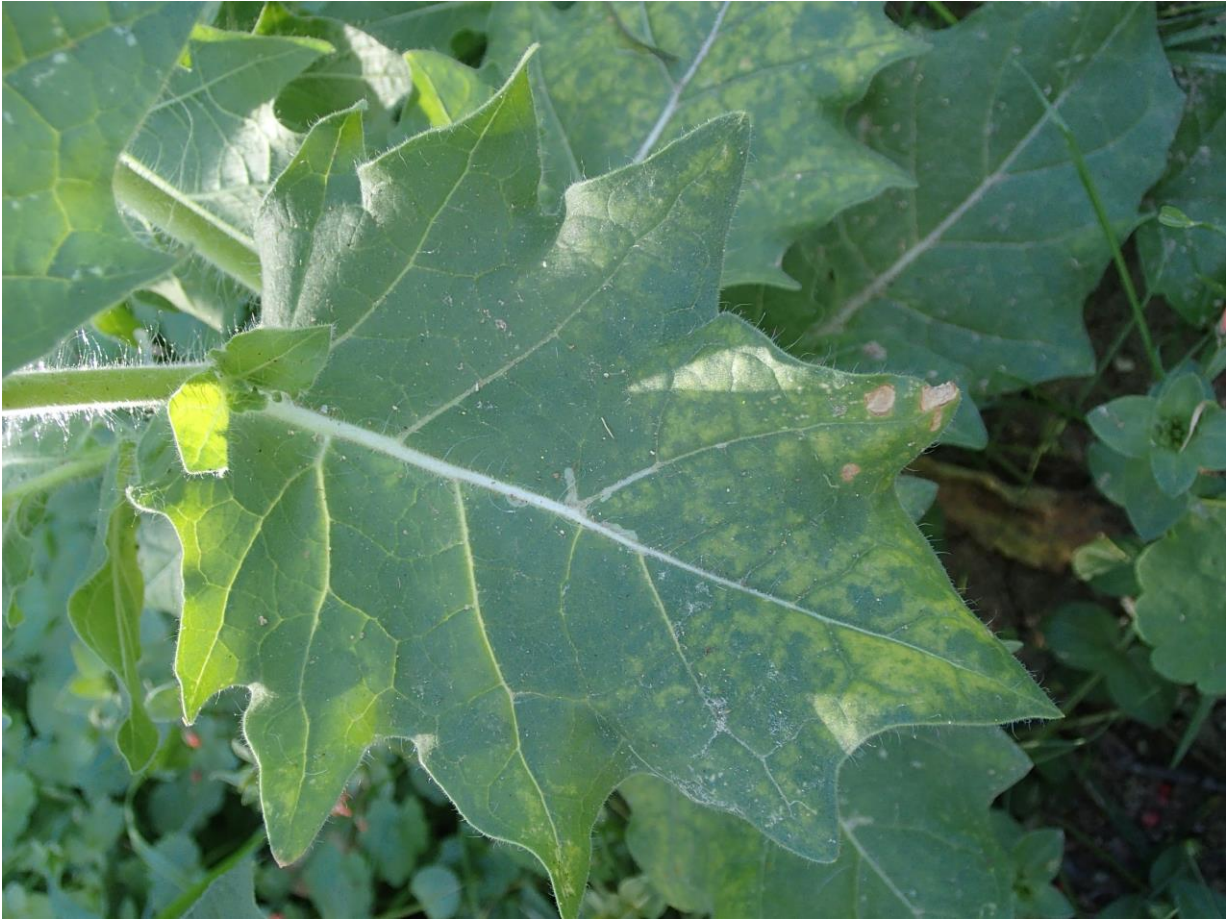
Jedovaté rostliny

Jedovaté rostliny

Jedovaté rostliny

Blín černý

Systematické zařazení:

Třída: vyšší dvouděložné

Čeleď: lilkovité

Popis rostliny: Blín černý je jedovatá, nepříjemně páchnoucí bylina (6). Celá rostlina je prudce jedovatá, obsahuje jedovaté alkaloidy, především hyoscyamin, atropin a skopolamin (7).

Blín černý má vzpřímenou lodyhu, která je porostlá střídavými listy, jež ve spodní části, jsou krátce řapíkaté a v hořejší části jsou bledě žilkované, přisedlé a poloobjímavé. Květy jsou trubkovité, pětičetné, máslově žluté a protkané sítí fialových žilek (6).

Jedovaté rostliny

Durman obecný

Jedovaté rostliny

Jedovaté rostliny

Jedovaté rostliny

Jedovaté rostliny

Jedovaté rostliny

Durman obecný

Systematické zařazení:

Třída: vyšší dvouděložné

Čeleď: lilkovité

Popis rostliny: Durman obecný obsahuje jedovaté alkaloidy (hyoscyamin, atropin, skopolamin), třísloviny aj. (2). Na lidský organismus v závislosti na dávce způsobuje smyslové přeludy, opojení, otupělost až smrt ochrnutím dýchacích cest (3).

Durman obecný je jednoletá až 2 m vysoká bylina s rozkladitě větvenou lodyhou. Střídavé, dlouze řapíkaté a v obrysu vejčité listy jsou na obvodu hustě laločnatě zubaté, na líci tmavě a na rubu bledě zelené. Velké jednotlivé květy mají bílé, podlouhle nálevkovité koruny s pěti cípy a asi o polovinu kratší pětihranný kalich. Plod je tobolka (2).

Jedovaté rostliny

Náprstník červený

Jedovaté rostliny

Jedovaté rostliny

Jedovaté rostliny

Náprstník červený

Systematické zařazení:

Třída: vyšší dvouděložné

Čeleď: jitrocelovité

Popis rostliny: U Náprstníku červeného je vždy jedovatá celá rostlina, včetně květů a semen. Obsahuje kardenolidové srdeční glykosidy (digoxin, digitoxin, digitalin aj.). Při pozření této rostliny bývá pozorována nevolnost, intenzivní zvracení, koliky, poruchy srdeční činnosti jako jsou např. arytmie, bradykardie a dále halucinace, porucha zraku a v poslední řadě smrt (8).

Náprstník červený je statná až přes 1 m vysoká bylina s velkým, konečným hroznem krásných červených květů, jejich široce náprstníková koruna je uvnitř ozdobená tmavými a světle lemovanými skvrnami (9). Listy jsou vejčité až vejčitě kopinaté, na rubu šedě plstnaté (10).

Jedovaté rostliny

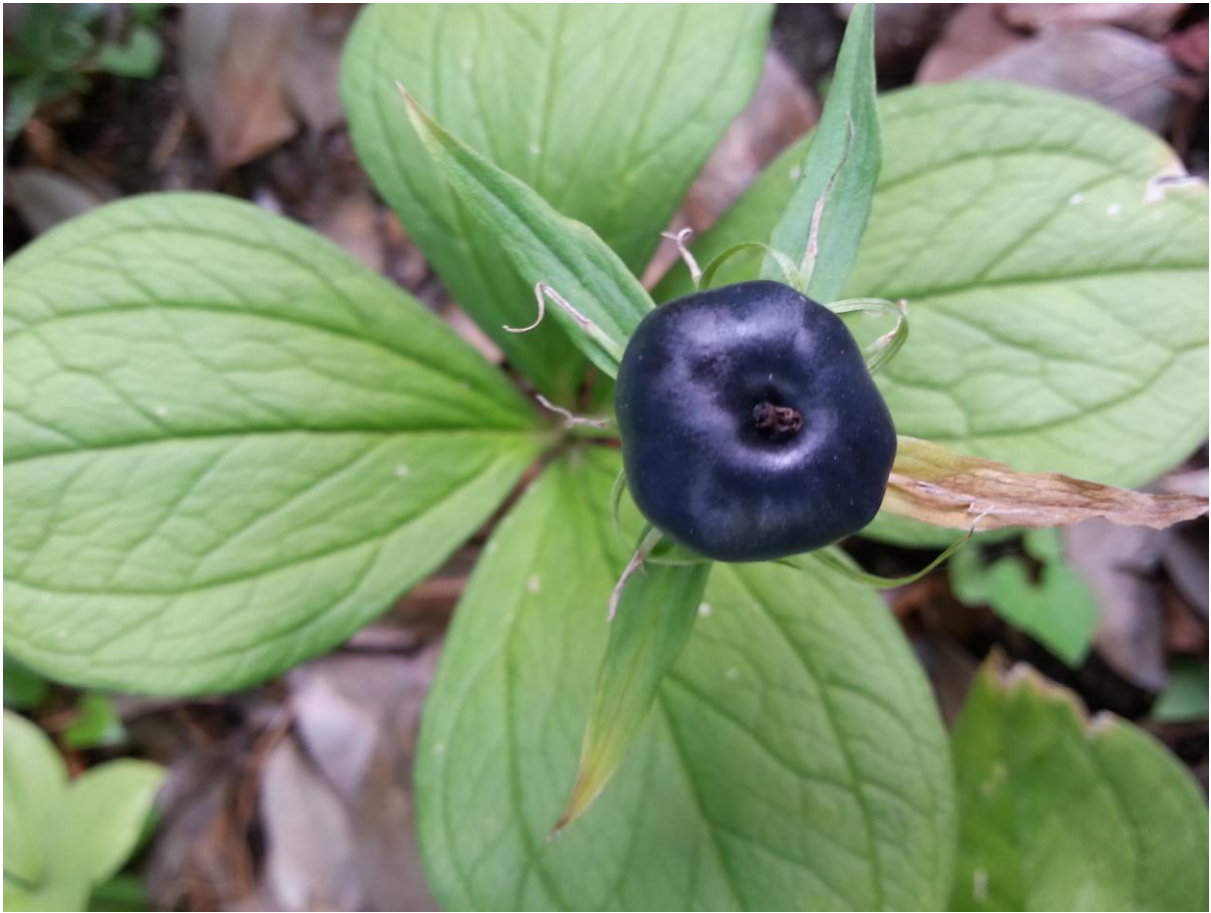
Vraní oko čtyřlísté

Jedovaté rostliny

Jedovaté rostliny

Vraní oko čtyřlisté

Systematické zařazení:

Třída: jednoděložné

Čeleď: kýchavcovité

Popis rostliny: Vraní oko čtyřlisté je jedovatá rostlina obsahující saponiny, ty jsou obsaženy především v oddenku a v bobulích. Příznaky otravy bývají zvracení, průjem, bolest hlavy a zúžení zorniček (11). Zvířata se této rostlině vyhýbají pro nepříjemnou chuť i zápach (2).

Vraní oko čtyřlisté je vytrvalá bylina s plazivým oddenkem, jenž vyhání přímé stonky až 0,4 m vysoké. Stonky nesou čtyřčetný přeslen přisedlých listů široce vejčitého tvaru. Jednotlivé květy na přímých stoncích mají okvětí složené ze 4 vnějších světle zelených lístku a stejného počtu žlutozelených, o polovinu kratších vnitřních lístků okvětních. Plod je lesklá černomodrá bobule, jež vyrůstá uprostřed čtveřice listů nad skloněným okvětím (2).

Jedovaté rostliny

Hasivka orličí

Jedovaté rostliny

Jedovaté rostliny

Jedovaté rostliny

Hasivka orličí

Systematické zařazení:

Třída: kapradiny

Čeleď: hasivkovité

Popis rostliny: Rostlina je značně jedovatá, obsahuje kyanogenní sloučeniny a toxický enzym (12). Jedním z nejvýznamnějších enzymů je thiamináza, jeho nadměrná konzumace způsobuje nemoc beri-beri (13).

Statná kapradina s větveným oddenkem. Listy bývají 100 až dokonce 250 cm dlouhé. Čepel listu je 2-3krát zpeřená, v obrysu trojúhelníkovitá, horizontálně rozložena, na líci lysá nebo roztroušeně chlupatá, na rubu hustě chlupatá. Výtrusnicové kupky se vytvářejí na okraji lístků a splývají v souvislý pruh (14).

Použité zdroje literatury:

- (1) MODRÁ Helena a Zdeňka SVOBODOVÁ. Speciální veterinární toxikologie: pro posluchače Fakulty veterinární hygieny a ekologie a posluchače Fakulty veterinárního lékařství. Brno: Tribun EU, 2009. ISBN: 978-80-7399-882-0.
- (2) NOVÁK Jan. Naše jedovaté rostliny. Praha: Albatros, 1984.
- (3) BELLMANN Heiko. Poznáváme rostliny: přes 900 druhů rostlin, mechorostů a hub. Praha: Knižní klub, 2016. ISBN: 978-80-242-5162-2.
- (4) LANG Angelika. Kvetoucí rostliny: přes 900 druhů rostlin, mechorostů a hub. Praha: Svojtka, 2016. ISBN: 978-80-256-1723-6.
- (5) LAVELLE Mick. Květiny a rostliny v přírodě. Praha: Fortuna Libri, 2008. ISBN: 978-80-7321-385-5.
- (6) FLETCHER Neil. Divoké květiny: nový kapesní atlas. Praha: Slovart, 2012. ISBN: 978-80-7391-502-5.
- (7) HOSKOVEC Ladislav [online, cit. 7.10.2017]. Dostupné z: <http://botany.cz/cs/hyoscyamus-niger/>
- (8) ŠIROKÁ Zuzana [online, cit. 11.10.2017] Dostupné z: <https://cit.vfu.cz/sirokaz/www/toxikologie/web/czech/toxcz41%20naprstnik.htm>
- (9) PILÁT Albert. Kapesní atlas rostlin. Praha: SPN, 1976. ISBN: 14-166-76.
- (10) HOSKOVEC Ladislav [online, cit. 15.10.2017]. Dostupné z: <http://botany.cz/cs/digitalis-purpurea/>
- (11) KOCIAN Petr [online, cit. 11.10.2017]. Dostupné z: <http://www.kvetenacr.cz/detail.asp?IDdetail=265>
- (12) HOSKOVEC Ladislav [online, cit. 15.10.2017]. Dostupné z: <http://botany.cz/cs/pteridium-aquilinum/>
- (13) BEASLEY V. [online, cit. 15.10.2017]. Dostupné z: <http://www.ivis.org/advances/Beasley/Cpt2E/ivis.pdf>
- (14) DIVÍŠEK Jan a Martin CULEK [online, cit. 10.10.2017]. Dostupné z: http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/prif/ps13/biogeogr_2/web/pages/index_Pte_aqu.html